

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **B.**, zastúpeného JUDr. M. Š., proti žalovanej **S.**, o náhradu škody vo výške **1 394 144,59 €**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 8 C 103/2005, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. augusta 2010, sp.zn. 16 Co 97/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu **o d m i e t a .**

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom (v poradí druhým) z 20. februára 2007, č.k. 8 C 103/2005-292 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 42 000 000 Sk v lehote do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku a trovy konania vo výške 1 301 668,50 Sk k rukám jeho právneho zástupcu. Vo veci rozhodol podľa § 18 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, keď dospel k záveru, že žalobca preukázal existenciu nezákonného rozhodnutia orgánu štátu, ktoré bolo vydané na základe nezákonného postupu správneho orgánu v konaní, preukázal vznik škody, ktorá mu v dôsledku tohto postupu správneho orgánu vo forme ušlého zisku vznikla tým, že došlo ku znemožneniu uplatnenia jeho majetkového práva na mesačné nájomné za obdobie 35 rokov z uzavretej nájomnej zmluvy, ktorá zanikla v dôsledku nezákonného rozhodnutia orgánu štátnej správy a to vo výške 1 200 000 Sk x 35 rokov. Súd akceptoval uplatnený nárok žalobcu na náhradu škody čo do výšky z dôvodu, že pod pojmom škoda sa v občianskom, aj v obchodnom práve, považuje skutočná škoda aj ušlý zisk a nahrádza sa celá škoda. V konaní bolo preukázané, že

žalobca mal uzavretú nájomnú zmluvu na obdobie 35 rokov, z ktorej mu mal plynúť zisk vo forme nájomného a táto zmluva zanikla z dôvodu, ktorý sám nezavinil, pre nemožnosť splnenia účelu nájomnej zmluvy, možno potom považovať ušlý nájomné za celé obdobie, teda za obdobie 35 rokov, na ktoré bola zmluva uzavretá, za ušlý zisk žalobcu. Podľa súdu prvého stupňa z výkladu § 18 zákona č. 58/1969 Zb. je zrejmé, že za nesprávny úradný postup štátneho orgánu môže byť považovaný aj jeho postup v konaní, ktorého výsledkom je rozhodnutie, za podmienky, že toto rozhodnutie štátneho orgánu bolo zrušené po jeho právoplatnosti iným štátnym orgánom výslovne z dôvodu, že bolo vydané na základe nesprávneho úradného postupu a z tohto dôvodu je nezákonné, ako to bolo v tejto prejednávanej veci. V konaní bola preukázaná aj príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a zánikom nájomnej zmluvy a vznikom škody a zároveň žalobca preukázal, že sa snažil o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody so žalovanou, ale neúspešne. Podľa názoru prvostupňového súdu boli splnené všetky podmienky preto, aby podľa § 18 zákona č. 58/1969 Zb. bola žalovaná zaviazaná na zaplatenie škody v celom rozsahu. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalovanej rozsudkom z 27. septembra 2007, sp.zn. 16 Co 114/2007 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Žalobcovi podľa názoru odvolacieho súdu škoda nevznikla, nebol preukázaný zodpovednostný vzťah štátu k náhrade škody žalobcu súvisiacej s nezákonným rozhodnutím. S ohľadom na celkové okolnosti súdenej veci, na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že na strane žalobcu existovali také skutočnosti, pre ktoré bolo možné vec posúdiť z hľadiska okolností hodných osobitného zreteľa, ku ktorým došlo tým, že ústavný súd zrušil územné rozhodnutie ako rozhodnutie nezákonné, z ktorého vyplýva zodpovednosť štátu za škodu. Pokiaľ potom žalobca svoj nárok odvodzoval zo zodpovednosti štátu za škodu, vzniknutú nezákonným rozhodnutím správneho orgánu, ktoré bolo zrušené a nárok podal na súd potom, ako jeho žiadosti o predbežné prerokovanie žalovanou nebolo vyhovené, splnil zákonnú podmienku pre uplatnenie náhrady škody z tohto titulu podľa § 9 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., ak by preukázal, že mu škoda vznikla. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej posúdil z hľadiska aktívnej legitímácie žalobcu a existencie škody mu vzniklej, vychádzajúc zo zistenia zániku nájomného vzťahu podľa § 676 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 43c ods. 1 a § 34 Občianskeho zákonníka. Dospel k záveru, že medzi žalobcom a spoločnosťou N. došlo k dohode o skončení nájmu ku dňu 28. apríla 2003. Preto pokiaľ

podľa § 671 ods. 1 Občianskeho zákonníka bol nájomník povinný platiť nájom iba počas trvania nájomného vzťahu a keď medzi žalobcom a touto spoločnosťou došlo k ukončeniu nájomného vzťahu dohodou, došlo aj k zániku povinnosti nájomníka platiť žalobcovi ročné nájomné. Preto ak žalobcovi vo vzťahu k spoločnosti N. nevznikol nárok vyplývajúci z čl. 5 nájomnej zmluvy o platení nájomného, je bezzákladný aj nárok žalobcu na náhradu škody voči žalovanému. Odvolací súd vyslovil názor, že žalobcovi na základe zániku povinnosti nájomníka platiť nájomné, nemohla vzniknúť žiadna škoda a ani škoda titulom ušlého zisku, predstavujúceho budúce platenie nájomného po dobu 35 rokov trvania nájmu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie žalobcu rozsudkom zo 14. októbra 2008, sp.zn. 5 Cdo 19/2008 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.). Odvolaciemu súdu vytkol, že z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). Poukázal v ďalšom na ustanovenia § 1 - § 17 zákona č. 58/1969 Zb. a uviedol, že z uvedeného možno vyvodiť, že právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bolo nezákonné rozhodnutie zrušené, vzniklo poškodenému právo na náhradu škody, ktorá mu bola týmto rozhodnutím spôsobená, t.j. vzniklo právo na plnenie. Konštatoval, že v predmetnej veci sa javí, že podmienky, pre uplatnenie nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. žalobca naplnil, čo konštatoval vo svojom rozsudku aj odvolací súd, ktorý sa však ďalej zaoberal právnymi skutočnosťami, ktoré sa k zodpovednostnému vzťahu medzi účastníkmi konania nejavia byť právne relevantné.

Krajský súd v Banskej Bystrici, po zrušení rozhodnutia dovolacím súdom a vrátení mu veci na ďalšie konanie, rozsudkom (v poradí tretím) z 19. marca 2009, sp.zn. 16 Co 266/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 222 399,25 € (6 700 000 Sk) v lehote do 30 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovanému náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na svoj právny názor, vyslovený v zrušujúcom uznesení zo dňa 14. septembra 2006 č.k. 16 Co 182/2006-219, ktorého sa v celom rozsahu pridržiaval, a kde jednoznačne konštatoval, že ak stavebné konanie trpelo vadami spočívajúcimi v tom, že nebolo konané so všetkými účastníkmi správneho konania, prejavila sa táto vada v obsahu samotného nezákonného rozhodnutia a nešlo v tomto smere o nezákonný úradný postup. Týmto právnym názorom bol súd prvého stupňa viazaný, a preto

pokiaľ vyvodil vo svojom rozhodnutí zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom podľa § 18 ods. 1, 2 zákona č. 58/1969 Zb., rozhodol v rozpore so zákonom (§ 226 O.s.p.). Podotkol, že v uvedenom zrušujúcom uznesení odvolací súd naznačil možnú zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu z hľadiska ustanovenia § 3 zákona č. 58/1969 Zb., t.j. z hľadiska prípadu hodného osobitného zreteľa, ak by žalobca splnil podmienku, zakotvenú v ustanovení § 2 tohto zákona. Z hľadiska takéhoto právneho názoru mal preto súd prvého stupňa posudzovať podmienky uplatnenia nároku žalobcu podľa ustanovenia § 3 zákona č. 58/1969 Zb. a nie § 18 tohto zákona. Vzhľadom na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vyslovený v zrušujúcom rozsudku, ktorým je odvolací súd viazaný a ktorý konštatoval, že žalobca pre uplatnenie svojho nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. podmienky naplnil, odvolací súd preto neuznal odvolacie dôvody žalovanej právne relevantnými a mal za to, že základ nároku žalobcu je daný. Pokiaľ je základ nároku žalobcu daný, spornou zostala iba výška náhrady škody, ktorej sa žalobca domáhal v sume 42 mil. Sk predstavujúcej škodu, ktorá mu vznikla v dôsledku nezákonného rozhodnutia správneho orgánu vo forme ušlého zisku vzniklej tým, že pre nezákonné rozhodnutie došlo ku znemožneniu uplatnenia jeho majetkového práva na mesačné nájomné splatné ročne vždy 5. novembra, za obdobie 35 rokov z uzavretej nájomnej zmluvy medzi ním a spoločnosťou N. Súdu prvého stupňa tiež vytkol, že v rozpore s vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu (viď zrušujúce uznesenie zo dňa 14. septembra 2006 č.k. 16 Co 182/2006-219) opätovne vyhovel návrhu žalobcu v celom rozsahu a priznal žalobcovi náhradu škody aj do budúca, ako ušlého zisku predstavujúceho nájomné žalobcu za 35 rokov nájmu. Zdôraznil opätovne, že záver súdu prvého stupňa o nahradení škody žalobcovi voči štátu do budúca je nesprávny, pretože žalobca sa domáhal zaplatenia tej škody, ktorá žalobcovi, vychádzajúc zo splatnosti nájomného ročne 1 200 000 Sk vždy k 5. novembru kalendárneho roka, od roku 2009 ešte nemohla ani vzniknúť. Vyslovil názor, že v danej veci výšku majetkovej ujmy, ako ušlého zisku žalobcu, ktorá prípadne vznikla nezákonným rozhodnutím, nie je možné bez ďalšieho stotožniť s plnením titulom budúceho nájomného za obdobie 35 rokov nájmu do budúca tak, ako to žiadal žalobca. S prihliadnutím na všetky okolnosti, z ktorých je odvodzovaný nárok žalobcu na náhradu škody, konštatoval, že by bolo v rozpore s dobrými mravmi a ustanovením § 3 Občianskeho zákonníka, aby žalovaná zaplatila žalobcovi škodu, ktorú uplatňoval v plnej sume nájomného, a už vonkoncom nie do budúca za obdobie 35 rokov, t.j. až do roku 2038. Odvolací súd z nálezů Ústavného súdu SR II. ÚS 22/02 zistil, že tento nález nadobudol právoplatnosť dňom 2. júna 2003. Konštatoval, že vychádzajúc zo zrušujúceho

rozsudku Najvyššieho súdu SR (v zmysle ktorého právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bolo nezákonné rozhodnutie zrušené, vzniklo žalobcovi ako poškodenému právo na náhradu škody, ktorá mu bola týmto rozhodnutím spôsobená), vzniklo právo žalobcu na plnenie dňom 2. júna 2003. Odvolací súd, viazaný názorom Najvyššieho súdu SR dospel k záveru, že právo žalobcu na náhradu škody titulom ušlého zisku, mohlo vzniknúť iba ku dňu rozhodovania odvolacieho súdu, t.j. za obdobie roku 2003 až do 5. novembra 2008 (podľa zmluvy o nájme). Za rok 2003 potom žalobcovi patrí náhrada škody ako ušlého zisku z nájmného za 7 mesiacov, za rok 2004 až 2008 – 5 krát po 1 200 000 Sk, čo spolu predstavuje 6 700 000 Sk, pri konverznom kurze 30,126 za €, to predstavuje 222 399,25 €. Iba táto škoda môže predstavovať ušlý zisk žalobcu. Preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a iba takúto sumu uložil žalovanej žalobcovi titulom ušlého zisku ku dňu vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu zaplatiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie žalobcu a žalovanej uznesením z 24. marca 2010, sp.zn. 5 Cdo 203/2009 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, keď dospel k záveru, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Opätovne odvolaciemu súdu vytkol, že z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci vykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). Do pozornosti odvolaciemu súdu dal oznámenie spoločnosti B. z 22. júna 2009 o postúpení pohľadávky z titulu právoplatného a vykonateľného rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici na spoločnosť C., ktorá už túto pohľadávku vymáha v exekučnom konaní a preto bude potrebné, aby sa súd s touto skutočnosťou zaoberal.

Krajský súd v Banskej Bystrici, potom, ako mu bola vec vrátená na ďalšie konanie, uznesením (v poradí štvrtým rozhodnutím) z 31. augusta 2010 sp.zn. 16 Co 97/2010 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že Najvyšší súd Slovenskej republiky sa vo svojom rozhodnutí nevysporiadal s otázkou singulárnej sukcesie na strane žalobcu. Mal vedomosť o postúpení pohľadávky medzi žalobcom a spoločnosťou C. v rozsahu prísúdenej sumy podľa rozsudku odvolacieho súdu. V dovolacom konaní konal a rozhodol s účastníkom na strane žalobcu B. Po zrušujúcom rozhodnutí dovolacím súdom však žalobca žalovanú pohľadávku postúpil v celom rozsahu. Preto, aby svojím rozhodnutím odvolací súd neobišiel inštančný postup a aby nedošlo na strane žalobcu k odňatiu jeho práva konať pred súdom,

rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prvostupňovému súdu uložil povinnosť rozhodnúť o návrhu žalobcu na zmenu účastníka konania na strane žalobcu zo dňa 3. mája 2010 a procesne sa vysporiadať aj s oznámením spoločnosti C., ktorá oznámila, že „vstupuje do príslušného konania ako účastník na strane navrhovateľa“. Keďže mal za to, že v danej veci Najvyšší súd Slovenskej republiky doposiaľ nevyslovil jednoznačný právny názor, ktorým by bol odvolací súd viazaný, pridržiaval sa dôvodov, ktoré uviedol v zrušujúcom uznesení sp.zn. 16 Co 182/2006 zo dňa 14. septembra 2006, a z ktorých vyplýva predovšetkým potreba zistiť, či žalobcovi vznikol nárok na náhradu škody v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím správneho orgánu. Mal za to, že ak by došlo k ukončeniu nájomného vzťahu medzi žalobcom a spoločnosťou N. dohodou, nevznikli by žalobcovi nároky vyplývajúce z platného nájomného v zmysle čl. 5 nájomnej zmluvy. Nájomné je podľa § 671 ods. 1 Občianskeho zákonníka povinný platiť nájomník iba počas trvania nájomného vzťahu. V takom prípade by bol akýkoľvek nárok žalobcu voči žalovanému bezzákladný, pretože by žiadna škoda žalobcovi nevznikla. Z hľadiska eventuálne aj takéhoto zistenia považoval za potrebné posúdiť žalobný návrh žalobcu a jeho nároky z hľadiska legitímneho očakávania nárastu jeho vlastníctva z titulu nájomného tak, ako je uvedené v definícii majetku a ochrane majetku vlastníka v zmysle článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Súdu prvého stupňa uložil doplniť dokazovanie na preukázanie existencie škody, kauzálneho nexusu a s tým súvisiaceho legitímneho očakávania rozšírenia vlastníctva žalobcu. Mal za to, že iba v prípade, že prvostupňový súd zistí, že sú splnené všetky tri zákonné podmienky pre náhradu škody podľa § 2 a 3 zákona č. 58/1969 Zb., bude skúmať, či nárok žalobcu je dôvodný v celom rozsahu. K výške škody odvolací súd opätovne poukázal na svoj vyslovený právny názor, že z hľadiska ušlého zisku si žalobca nemôže úspešne uplatňovať nárok na náhradu škody, ktorá by mu mohla vzniknúť až v budúcnosti. Mal za to, že iba ak by prvostupňový súd zistil, že základ nároku je daný, žalobcovi vznikla škoda, a to vo výlučnej príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím správneho orgánu, mohol by žalobe vyhovieť a priznať žalobcovi ušlý zisk iba do výšky plnenia ku dňu splatnosti nájomného v čase rozhodovania súdu.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorý navrhol napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 241 ods. 2 písm. b/, c/ a § 237 písm. f/ O.s.p., tvrdiac, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a bolo porušené jeho právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo

na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. Namietal, že napriek tomu, že odvolací súd vyhodnotil skutkový stav oproti prvostupňovému súdu odlišne, dokazovanie nezopakoval ani nedoplnil a vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania v rozpore s ustanovením § 214 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 213 ods. 1, 3, 5 O.s.p., čím zároveň porušil zásadu dvojinstančnosti súdneho konania a odňal mu tak právo vyjadrovať sa k súdom tvrdeným skutočnostiam a namietat' na inštancie vyššom súde správnosť právneho názoru súdu, ktorý z hľadiska doterajších právnych záverov odvolacieho súdu sa mu javil nesporným. Mal za to, že odvolací súd rozhodol v absolútnom rozpore s jeho skorším právnym názorom vyjadreným v rozhodnutí z 19. marca 2009, sp.zn. 16 Co 266/2008, o tom, že existencia škody preukázaná nebola, pričom žalobca ani žalovaná po zrušení rozsudku dovolacím súdom nepredložili nijaký nový podstatný dôkaz, ktorý by uvedenú zásadnú zmenu v skutkovom a právnom hodnotení veci zo strany súdu odôvodňoval. Podľa názoru žalobcu v prípade napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu ide o tzv. „nečakané“ resp. „prekvapivé“ rozhodnutie a pre nedostatok odôvodnenia a vyjadrenia právnych dôvodov aj o nepreskúmateľné a arbitrárne rozhodnutie. Mal za to, že odvolací súd nerešpektoval záväzný právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý výslovne existenciu škody vo svojom rozhodnutí prejedikoval a odvolaciemu súdu vec vrátil na ďalšie konanie len s ohľadom na určenie výšky škody. Výklad odvolacieho súdu v súvislosti s určovaním výšky náhrady škody nemá podľa žalobcu žiadnu oporu v akomkoľvek právnom predpise ani v dostupnej judikatúre, upravujúcich náhradu škody a určenie jej výšky. Namietal tiež, že odvolací súd v rozpore s ustanovením § 92 ods. 2, 3 O.s.p. nerozhodol o návrhu žalobcu na zmenu účastníka konania a povinnosť rozhodnúť o tomto návrhu uložil súdu prvého stupňa. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberal skutkový a právny stav veci.

Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanvej veci odvolací súdu rozhodol uznesením. V zmysle ustanovenia § 239 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Nakoľko dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených uznesení (v danom prípade uznesením odvolacieho súdu bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa), je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa § 239 nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne

obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však dovolacím súdom nebola v konaní zistená.

So zreteľom na žalobcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že odvolací súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupoval v súlade s právnymi predpismi a žalobcovi neznemožnil uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

Dovolateľ v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. namieta porušenie jeho práva na spravodlivý súdny proces.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04).

Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Odňatie možnosti konať pred súdom a porušenie práva na spravodlivý proces žalobca vyvodzuje z toho, že odvolací súd vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania v rozpore s ustanovením § 214 ods. 1 O.s.p., čím zároveň porušil zásadu dvojinstančnosti súdneho konania

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,

- b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania,
- c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd, keďže nešlo o procesné situácie uvedené v ustanoveniach § 214 ods. 1 písm. a/ - c/ O.s.p., na prejednanie odvolania nemusel nariadiť pojednávanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dospel k záveru, že odvolací súd postupoval v súlade so zákonom a žalobcovi neodňal možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Nedošlo teda k závadnému procesnému postupu súdu, ktorým by sa žalobcovi znemožnila realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a ani k porušeniu zásady dvojinstančnosti konania.

K porušeniu dvojinstančnosti konania by došlo vtedy, ak by odvolací súd „nečakane“ založil svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa. Vtedy by bolo žalobcovi odňaté právo namietat' správnosť (novo zaujatého) právneho názoru na inštančne vyššom súde, čo by zakladalo vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Pri zrušení rozhodnutia súdu prvého stupňa a vrátení mu veci na ďalšie konanie však zostáva dvojinstančnosť zachovaná, nakoľko účastník má po opätovnom rozhodnutí súdu prvého stupňa možnosť znovu ho napadnúť riadnym opravným prostriedkom na inštančne vyššom súde.

K námietke dovolateľa, že odvolací súd nerešpektoval záväzný právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý výslovne existenciu škody vo svojom rozhodnutí prejudikoval a odvolaciemu súdu vec vrátil na ďalšie konanie len s ohľadom na určenie výšky škody, dovolací súd uvádza, že zo systematického usporiadania Občianskeho súdneho poriadku je zrejmé, že osobitne upravuje možnosti prípustnosti dovolania voči rozsudku odvolacieho súdu a voči uzneseniu odvolacieho súdu. Ustanovenie § 238 ods. 2 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu vtedy, ak odvolací súd nerešpektoval záväzný právny názor dovolacieho súdu, ktorý vyslovil v danej veci. Toto

ustanovenie upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu a nevzťahuje sa na uznesenie odvolacieho súdu, prípustnosť dovolania proti ktorému je upravená v ustanovení § 239 ods. 1, 2 O.s.p. V danej veci odvolací súd rozhodol uznesením, preto aj prípadné nerešpektovanie právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci by nezakladalo prípustnosť dovolania voči rozhodnutiu odvolacieho súdu a ani procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že nie je dôvodná ani námietka dovolateľa týkajúca sa nepreskúmateľnosti, resp. nedostatočnej odôvodnenosti písomného vyhotovenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p. ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESĽP. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede

na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že v odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

Dovolateľ v dovolaní tiež namietal, že odvolací súd v rozpore s ustanovením § 92 ods. 2, 3 O.s.p. nerozhodol o návrhu žalobcu na zmenu účastníka konania a povinnosť rozhodnúť o tomto návrhu uložil súdu prvého stupňa.

Dovolací súd poukazuje na to, že ak tento zákon (t.j. Občiansky súdny poriadok) neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli (§ 92 ods. 2 O.s.p.). Súd vyhovie návrhu, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť uvedená v odseku 2, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa; súhlas odporcu alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, sa nevyžaduje. Právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú zachované (§ 92 ods. 3 O.s.p.).

Ustanovenie § 92 ods. 2 a 3 O.s.p. umožňujú zmenu účastníkov konania, a to v závislosti od hmotnoprávných zmien, ku ktorým došlo po začatí súdneho konania. Zmena účastníkov je prípustná aj v odvolacom konaní [pozn.: z ustanovenia § 216 ods. 1 O.s.p.

vyplýva iba to, že v odvolacom konaní nie je použiteľné ustanovenia § 92 ods. 1 a 4 O.s.p. (teda nie aj § 92 ods. 2 a 3 O.s.p.).

Dovolací súd po preštudovaní spisu dospel k záveru, že odvolací súd v danom prípade nepostupoval správne, keď o návrhu žalobcu na zmenu účastníka konania nerozhodol a povinnosť rozhodnúť o tomto návrhu uložil prvostupňovému súdu. Ustanovenia § 92 ods. 2, 3 O.s.p., upravujúce zmenu účastníctva pri prevode alebo prechode práv alebo povinností, platia aj pre odvolacie konanie. Pri zmene účastníctva zostávajú všetky účinky spojené s podaním návrhu zachované, procesný nástupca musí prijať stav konania taký, aký je, teda i s procesnými úkonmi, ktoré dovtedy v konaní urobil jeho právny predchodca. Hoci odvolací súd vo veci nepostupoval správne, tento nesprávny postup odvolacieho súdu nezakladá vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., nakoľko postupom odvolacieho súdu nedošlo k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom.

Skutočnosť, že by rozhodnutie prípadne aj spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, prípadne že by konanie bolo postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, môže byť len odôvodnením dovolania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p. v prípade, ak je dovolanie prípustné, a nie dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasl. O.s.p.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia dovolateľa boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého uznesenia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov

vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalobcu nemožno vyvodiť ani z ustanovenia § 239 O.s.p. a ani z ustanovenia § 237 O.s.p.

Keďže v danom prípade dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné a vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu ako neprípustné podľa § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p. odmietol. S poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania nezaoberal sa napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky jej však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodala návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. apríla 2011

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

